

**Lokális megfigyelői narratívák -
Az 1956-os forradalom szemtanúinak és csendes résztvevőinek elbeszélései
Tiszafüreden**

Ujvári László

Debreceni Egyetem, Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

e-mail: ujvari.laszlo@arts.unideb.hu

Összefoglaló

Az 1956-os forradalom tiszafüredi emlékezetének egy sajátos szeletét vizsgálom: azoknak a szemtanúknak és „csendes résztvevőknek” az elbeszéléseit, akik nem a forradalom aktív alakítóiként, hanem megfigyelő, liminális pozíciókban éltek át az eseményeket. Arra keresem a választ, hogyan konstruálódnak ezek a megfigyelői narratívák, miként kapcsolódnak a családi emlékezethez és a lokális kollektív emlékezethez, valamint hogyan viszonyulnak a nemzeti narratívákhoz. A kutatás kvalitatív módszertanra épül: életútinterjúk, oral history beszélgetések, családi archívumok és helytörténeti források elemzése révén tárja fel a megfigyelői nézőpontok szerkezetét és motívumkészletét, identitásformáló hatását.

Elméleti keretként a kollektív és kommunikatív emlékezet fogalmai, a narratív identitás, a sémateória, a liminalitás és az oral history reflexív megközelítései szolgálnak, amelyek lehetővé teszik a megfigyelői szerepek finomabb tipologizálását. A vizsgálat rávilágít arra, hogy a „csendes résztvevők” elbeszéléseiben a félelem, az alkalmazkodás, a távolságtartó szolidaritás és az utólagos önigazolás motívumai sajátos kombinációkban jelennek meg.

Az előadás célja, hogy a lokális megfigyelői narratívák elemzésével árnyalja az 1956-ról kialakult képet, és hozzájáruljon ahhoz, hogy a forradalom emlékezetét ne csak a hősök és áldozatok dichotómiájában, hanem a periférikus, liminális szerepek felől is értelmezni lehessen.

Kulcsszavak: megfigyelői narratívák, kommunikatív emlékezet, liminalitás, lokalitás, oral history